

Kvalifikationsniveauer

Nedenfor beskrives de fire niveauer for videregående uddannelse i Danmark.

Erhvervsakademiniveau	
	Personer der opnår grader på dette niveau
Viden	<ul style="list-style-type: none"> • Skal have viden om erhvervets og fagområdets praksis og central anvendt teori og metode. • Skal kunne forstå praksis og central anvendt teori og metode samt kunne forstå erhvervets anvendelse af teori og metode.
Færdigheder	<ul style="list-style-type: none"> • Skal kunne anvende fagområdets centrale metoder og redskaber samt kunne anvende de færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for erhvervet. • Skal kunne vurdere praksisnære problemstillinger samt opstille og vælge løsningsmuligheder. • Skal kunne formidle praksisnære problemstillinger og løsningsmuligheder til samarbejdspartnere og brugere.
Kompetencer	<ul style="list-style-type: none"> • Skal kunne håndtere udviklingsorienterede situationer. • Skal kunne deltage i fagligt og tværfagligt samarbejde med en professionel tilgang. • Skal i en struktureret sammenhæng kunne tilegne sig ny viden, færdigheder og kompetencer i relation til erhvervet.
Bachelorniveau	
	Personer der opnår grader på dette niveau
Viden	<ul style="list-style-type: none"> • Skal have viden om teori, metode og praksis inden for en profession eller et eller flere fagområder. • Skal kunne forstå og reflektere over teorier, metode og praksis.
Færdigheder	<ul style="list-style-type: none"> • Skal kunne anvende et eller flere fagområders metoder og redskaber samt kunne anvende færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for fagområdet/erne eller professionen. • Skal kunne vurdere teoretiske og praktiske problemstillinger samt begrunde og vælge relevante løsningsmodeller. • Skal kunne formidle faglige problemstillinger og løsningsmodeller til fagfæller og ikke-specialister eller samarbejdspartnere og brugere.
Kompetencer	<ul style="list-style-type: none"> • Skal kunne håndtere komplekse og udviklingsorienterede situationer i studie- eller arbejdssammenhænge. • Skal selvstændigt kunne indgå i fagligt og tværfagligt samarbejde

	<p>med en professionel tilgang.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skal kunne identificere egne læringsbehov og strukturere egen læring i forskellige læringsmiljøer.
Kandidatniveau	
	Personer der opnår grader på dette niveau
Viden	<ul style="list-style-type: none"> • Skal inden for et eller flere fagområder have viden, som på udvalgte områder er baseret på højeste internationale forskning inden for et fagområde. • Skal kunne forstå og på et videnskabeligt grundlag reflektere over fagområdets/ernes viden samt kunne identificere videnskabelige problemstillinger.
Færdigheder	<ul style="list-style-type: none"> • Skal mestre fagområdets/ernes videnskabelige metoder og redskaber samt mestre generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for fagområdet/erne. • Skal kunne vurdere og vælge blandt fagområdet/ernes videnskabelige teorier, metoder, redskaber og generelle færdigheder samt på et videnskabeligt grundlag opstille nye analyse- og løsningsmodeller. • Skal kunne formidle forskningsbaseret viden og diskutere professionelle og videnskabelige problemstillinger med både fagfæller og ikke-specialister.
Kompetencer	<ul style="list-style-type: none"> • Skal kunne styre arbejds- og udviklingssituationer, der er komplekse, uforudsigelige og forudsætter nye løsningsmodeller. • Skal selvstændigt kunne igangsætte og gennemføre fagligt og tværfagligt samarbejde og påtage sig professionelt ansvar. • Skal selvstændigt kunne tage ansvar for egen faglig udvikling og specialisering.
Ph.d.-niveau	
	Personer der opnår grader på dette niveau
Viden	<ul style="list-style-type: none"> • Skal have viden på højeste internationale niveau inden for forskningsområdet. • Skal have ydet et væsentligt bidrag til udvikling af ny viden og forståelse inden for forskningsområdet på baggrund af videnskabelige undersøgelser.
Færdigheder	<ul style="list-style-type: none"> • Skal mestre de videnskabelige metoder og redskaber samt mestre øvrige færdigheder der knytter sig til forsknings- og

	<p>udviklingsopgaver inden for området.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skal kunne analysere, evaluere og udvikle nye ideer herunder designe og udvikle nye teknikker og færdigheder inden for fagområdet. • Skal kunne tage del i fagområdets internationale diskussioner og formidle videnskabelige resultater og fremskridt til et bredt publikum.
Kompetencer	<ul style="list-style-type: none"> • Skal kunne tilrettelægge og gennemføre forsknings- og udviklingsopgaver i komplekse og uforudsigelige sammenhænge. • Skal på egen hånd kunne igangsætte og indgå i nationalt og internationalt samarbejde om forskning og udvikling med videnskabelig integritet. • Skal selvstændigt kunne igangsætte forsknings- og udviklingsprojekter og herigennem frembringe ny viden og nye færdigheder, som udvikler forskningsområdet.

Beskrivelser af de ordinære videregående grader i Danmark (typebeskrivelser)

Se typebeskrivelser af grader fra videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner nederst i dokumentet.

	Erhvervsakademigrad	Professionsbachelorgrad	Bachelorgrad	Kandidatgrad	Ph.d.-grad
Viden og forståelse					
Vidensfeltet	Skal have udviklingsbaseret viden om erhvervets og fagområdets praksis og central anvendt teori og metode	Skal have udviklingsbaseret viden om professionens og fagområdets praksis og anvendt teori og metode	Skal have forskningsbaseret viden om teori, metode og praksis inden for et eller flere fagområder	Skal inden for et eller flere fagområder have viden, som på udvalgte områder er baseret på højeste internationale forskning inden for et fagområde	Skal have viden på højeste internationale niveau inden for forskningsområdet
Forståelses- og refleksionsniveau et	Skal kunne forstå praksis og og central anvendt teori og metode samt kunne forstå erhvervets anvendelse af teori og metode	Skal kunne forstå praksis, anvendt teori og metode samt kunne reflektere over professionens praksis og anvendelse af teori og metode	Skal kunne forstå og reflektere over teori, videnskabelige metoder og praksis	Skal kunne forstå og på et videnskabeligt grundlag reflektere over fagområdets/ernes viden samt kunne identificere videnskabelige problemstillinger	Skal have ydet et væsentligt bidrag til udvikling af ny viden og forståelse inden for forskningsområdet på baggrund af videnskabelige undersøgelser
Færdigheder					
Typen af færdigheder	Skal kunne anvende fagområdets centrale metoder og redskaber samt kunne anvende de færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for erhvervet	Skal kunne anvende fagområdets metoder og redskaber og skal mestre de færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for professionen	Skal kunne anvende et eller flere fagområders videnskabelige metoder og redskaber samt kunne anvende generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for fagområdet/erne	Skal mestre fagområdets/ernes videnskabelige metoder og redskaber samt mestre generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for fagområdet/erne,	Skal mestre de videnskabelige metoder og redskaber samt mestre øvrige færdigheder der knytter sig til forsknings- og udviklingsopgaver inden for området
Vurdering og beslutning	Skal kunne vurdere praksisnære problemstillinger samt opstille og vælge løsningsmuligheder	Skal kunne vurdere praksisnære og teoretiske problemstillinger samt begrunde og vælge relevante løsningsmodeller	Skal kunne vurdere teoretiske og praktiske problemstillinger samt begrunde og vælge relevante analyse- og løsningsmodeller	Skal kunne vurdere og vælge blandt fagområdet/ernes videnskabelige teorier, metoder, redskaber og generelle færdigheder samt på et videnskabeligt grundlag opstille nye analyse- og	Skal kunne analysere, evaluere og udvikle nye ideer herunder designe og udvikle nye teknikker og færdigheder inden for fagområdet

				løsningsmodeller	
Formidling	Skal kunne formidle praksisnære problemstillinger og løsningsmuligheder til samarbejdspartnere og brugere	Skal kunne formidle praksisnære og faglige problemstillinger og løsninger til samarbejdspartnere og brugere	Skal kunne formidle faglige problemstillinger og løsningsmodeller til både fagfæller og ikke-specialister	Skal kunne formidle forskningsbaseret viden og diskutere professionelle og videnskabelige problemstillinger med både fagfæller og ikke-specialister	Skal kunne tage del i fagområdets internationale diskussioner og formidle videnskabelige resultater og fremskridt til et bredt publikum
Kompetencer					
Handlingsrummet	Skal kunne håndtere udviklingsorienterede situationer	Skal kunne håndtere komplekse og udviklingsorienterede situationer i arbejds- eller studiesammenhænge	Skal kunne håndtere komplekse og udviklingsorienterede situationer i studie- eller arbejdssammenhænge	Skal kunne styre arbejds- og udviklingssituationer, der er komplekse, uforudsigelige og forudsætter nye løsningsmodeller	Skal kunne tilrettelægge og gennemføre forsknings- og udviklingsopgaver i komplekse og uforudsigelige sammenhænge
Samarbejde og ansvar	Skal kunne deltage i fagligt og tværfagligt samarbejde med en professionel tilgang	Skal selvstændigt kunne indgå i fagligt og tværfagligt samarbejde og påtage sig ansvar inden for rammerne af en professionel etik	Skal selvstændigt kunne indgå i fagligt og tværfagligt samarbejde med en professionel tilgang	Skal selvstændigt kunne igangsætte og gennemføre fagligt og tværfagligt samarbejde og påtage sig professionelt ansvar	Skal på egen hånd kunne igangsætte og indgå i nationalt og internationalt samarbejde om forskning og udvikling med videnskabelig integritet
Læring	Skal i en struktureret sammenhæng kunne tilegne sig ny viden, færdigheder og kompetencer i relation til erhvervet	Skal kunne identificere egne læringsbehov og udvikle egen viden, færdigheder og kompetencer i relation til professionen	Skal kunne identificere egne læringsbehov og strukturere egen læring i forskellige læringsmiljøer	Skal selvstændigt kunne tage ansvar for egen faglig udvikling og specialisering	Skal selvstændigt kunne igangsætte forsknings- og udviklingsprojekter og herigennem frembringe ny viden og nye færdigheder som udvikler forskningsområdet

Formelle forhold					
ECTS	90-150 ¹	180-240 ^{2,3}	180 ⁴	120 ⁵	180
Adgangskrav	Gymnasial eksamen eller relevant erhvervsuddannelse	Gymnasial eksamen med specifikke krav til fag og niveau eller erhvervsuddannelse suppleret med krav om bestemte gymnasiale fag og niveauer eller VVU eller diplomuddannelse	Gymnasial eksamen	Adgangsgivende bacheloreksamen	Kandidateksamen
Videreuddannelse	Professionsbacheloruddannelser og diplomuddannelser	Visse kandidatuddannelser evt. via adgangskurser, masteruddannelser og diplomuddannelser	Kandidatuddannelser, masteruddannelser og diplomuddannelser	Ph.d. og masteruddannelser	-
Hovedinstitutionstype ⁶	Erhvervsakademier	Professionshøjskoler	Universiteter	Universiteter	Universiteter
Vidensbasen	Erhvervs- og professionsbaseret samt udviklingsbaseret	Erhvervs- og professionsbaseret samt udviklingsbaseret	Forskningsbaseret	Forskningsbaseret	Forskning

¹ Uddannelsen indeholder praktik svarende til mindst 3 måneder

² Uddannelsen indeholder praktik svarende til mindst 6 måneder.

³ En professionsbacheloruddannelse kan også tilrettelægges som en selvstændig overbygningsuddannelse til en eller flere erhvervsakademiuddannelser med en varighed af mindst 90 ECTS inkl. 3 måneders praktik

⁴ Der kan godkendes propædeutisk undervisning i tilknytning til bacheloruddannelsen i et omfang svarende til højst 60 ECTS. I forbindelse med enkelte uddannelser kan det godkendes, at uddannelsens omfang overstiger 180 ECTS grundet lønnet praktik.

⁵ For kandidatuddannelser, som tilrettelægges med henblik på undervisning i de gymnasiale uddannelser, kan det godkendes, at uddannelsen forlænges med 30 ECTS, når tilvalget ligger uden for det centrale fags område. Enkelte kandidatuddannelser er godkendt til have et omfang svarende op til 180 ECTS.

⁶ Angiver hvilken institutionstype, der som hovedregel udbyder den pågældende gradstype. Der findes undtagelser fra hovedreglen, fx kan et erhvervsakademi godkendes til udbud af professionsbacheloruddannelser, ligesom diplomgraden HD (erhvervsøkonomisk diplomuddannelse) udbydes af universiteter.

Beskrivelser af de videregående grader under videreuddannelsessystemet for voksne i Danmark (typebeskrivelser)

	VVU-grad	Diplomgraden	Mastergraden
Viden og forståelse			
Vidensfeltet	Skal inden for et specialiseret område eller i et bredere perspektiv på fagområdet have udviklingsbaseret viden om erhvervets og fagområdets praksis og central anvendt teori og metode	Skal inden for et specialiseret område eller i et bredere perspektiv på fagområdet have udviklingsbaseret viden om professionens og fagområdets praksis og anvendt teori og metode	Skal inden for et specialiseret område eller i et bredere perspektiv på et fagligt/flerfagligt område have viden og forståelse, som på udvalgte områder er baseret på højeste internationale forskning.
Forståelses- og refleksionsniveau et	Skal kunne forstå praksis og central anvendt teori og metode samt kunne forstå erhvervets anvendelse af teori og metode	Skal kunne forstå praksis, anvendt teori og metode samt kunne reflektere over professionens praksis og anvendelse af teori og metode	Skal kunne forstå og på et videnskabeligt grundlag reflektere over fagområdets/ernes viden samt kunne identificere videnskabelige problemstillinger
Færdigheder			
Typen af færdigheder	Skal kunne anvende centrale metoder og redskaber samt kunne anvende de færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for det valgte område	Skal kunne anvende metoder og redskaber og skal mestre de færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for det valgte område	Skal kunne anvende fagområdets videnskabelige metoder og redskaber samt mestre generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for det valgte område
Vurdering og beslutning	Skal kunne vurdere praksisnære problemstillinger og opstille samt vælge løsningsmuligheder	Skal kunne vurdere praksisnære og teoretiske problemstillinger samt begrunde og vælge relevante løsningsmodeller	Skal kunne vurdere teoretiske og praktiske problemstillinger samt på et videnskabeligt grundlag opstille nye analyse- og løsningsmodeller
Formidling	Skal kunne formidle praksisnære problemstillinger og løsningsmuligheder til samarbejdspartnere og brugere	Skal kunne formidle praksisnære og faglige problemstillinger og løsninger til samarbejdspartnere og brugere	Skal kunne formidle og diskutere faglige problemstillinger og løsningsmodeller til både fagfæller og ikke-specialister

Kompetencer			
Handlingsrummet	Skal kunne håndtere udviklingsorienterede situationer inden for den valgte specialisering	Skal kunne håndtere komplekse og udviklingsorienterede situationer i arbejds-sammenhænge	Skal kunne styre og udvikle arbejdssituationer, der er komplekse, uforudsigelige og forudsætter nye løsningsmodeller
Samarbejde og ansvar	Skal kunne deltage i fagligt og tværfagligt samarbejde med en professionel tilgang	Skal selvstændigt kunne indgå i fagligt og tværfagligt samarbejde og påtage sig ansvar inden for rammerne af en professionel etik	Skal selvstændigt kunne igangsætte og gennemføre fagligt og tværfagligt samarbejde og påtage sig professionelt ansvar
Læring	Skal i en struktureret sammenhæng kunne udvikle egen praksis	Skal kunne udvikle egen praksis	Skal selvstændigt kunne tage ansvar for egen faglig udvikling
Formelle forhold			
ECTS	60	60	60
Adgangskrav	Gymnasial eksamen, erhvervsuddannelse eller grunduddannelse for voksne samt 2 års relevant erhvervs erfaring	Erhvervsakademiuddannelse, VU eller særligt indgangsførløb samt 2 års relevant erhvervs erfaring	Bachelor, professionsbachelor eller diplom samt 2 års relevant erhvervs erfaring
Videreuddannelse	Diplomuddannelse	Masteruddannelse	
Hovedinstitutionstype ⁷	Erhvervsakademier	Professionshøjskoler	Universiteter
Vidensbasen	Erhvervs- og professionsbaseret samt udviklingsbaseret	Erhvervs- og professionsbaseret samt udviklingsbaseret	Forskningsbaseret

⁷ Angiver hvilken institutionstype, der som hovedregel udbyder den pågældende gradstype. Der findes undtagelser fra hovedreglen, fx kan et erhvervsakademi godkendes til udbud af professionsbacheloruddannelser, ligesom diplomgraden HD (erhvervsøkonomisk diplomuddannelse) udbydes af universiteter.

Januar 2010

Beskrivelser af bachelor-, kandidat- og mastergrad fra videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner i rammen for videregående grader i Danmark (typebeskrivelser)

	Bachelorgrad fra videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner (Bachelor of Arts/Fine Arts)	Kandidatgrad fra videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner (Master of Arts/Fine Arts)	Mastergraden fra videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner
Viden og forståelse			
Vidensfeltet	Skal have kunstnerisk baseret viden om praksis og metoder samt forskningsbaseret viden om teori inden for relevante dele af fagområdet	Skal inden for fagområdet have viden, som på udvalgte områder er baseret på internationalt anerkendt kunstnerisk praksis, kunstnerisk udviklingsvirksomhed og førende forskning inden for relevante fagområder	Skal inden for et specialiseret område eller i et bredere perspektiv på et fagligt område have viden og forståelse, som på udvalgte områder er baseret på internationalt anerkendt kunstnerisk praksis, kunstnerisk udviklingsvirksomhed og førende forskning inden for relevante fagområder
Forståelses- og refleksionsniveauet	Skal kunne forstå og reflektere over kunstnerisk praksis og metoder samt relevant videnskabelig teori	Skal kunne forstå og reflektere over fagområdets viden samt kunne identificere kunstneriske udfordringer og videnskabelige problemstillinger	Skal kunne forstå og reflektere over fagområdets viden samt kunne identificere kunstneriske udfordringer og relevante videnskabelige problemstillinger
Færdigheder			
Typen af færdigheder	Skal kunne anvende kunstneriske og relevante videnskabelige metoder, redskaber og udtryksformer samt generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for fagområdet	Skal mestre fagområdets kunstneriske metoder, redskaber og udtryksformer og kunne anvende relevante videnskabelige metoder og redskaber, samt mestre generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for fagområdet	Skal kunne anvende fagområdets metoder, redskaber og udtryksformer, samt mestre generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for det valgte område.
Vurdering og beslutning	Skal kunne vurdere kunstneriske udfordringer, praktiske og teoretiske problemstillinger samt begrunde og vælge relevante udtryk og løsningsmodeller	Skal kunne vurdere og vælge blandt fagområdets kunstneriske metoder og redskaber og videnskabelige teorier, samt på et kunstnerisk eller videnskabeligt grundlag opstille nye udtryk og løsningsmodeller	Skal kunne vurdere teoretiske og praktiske problemstillinger, samt på et kunstnerisk eller videnskabeligt grundlag opstille nye udtryk og løsningsmodeller
Formidling	Skal kunne formidle kunstneriske udtryk og faglige problemstillinger til både fagfæller og ikke-specialister	Skal kunne varetage kunstnerisk formidlingsvirksomhed og diskutere professionelle og relevante videnskabelige problemstillinger med både fagfæller og ikke-specialister	Skal kunne formidle og diskutere faglige problemstillinger og løsningsmodeller til både fagfæller og ikke-specialister

Kompetencer			
Handlingsrummet	Skal kunne håndtere komplekse og udviklingsorienterede situationer i studie- eller arbejdsammenhænge	Skal kunne styre arbejds- og udviklingssituationer, der er komplekse, uforudsigelige og forudsætter nye løsningsmodeller eller udtryk.	Skal kunne styre og udvikle arbejdssituationer, der er komplekse, uforudsigelige og forudsætter nye løsningsmodeller eller udtryk
Samarbejde og ansvar	Skal selvstændigt kunne indgå i fagligt og tværfagligt samarbejde med en professionel tilgang	Skal selvstændigt kunne igangsætte og gennemføre fagligt og tværfagligt samarbejde og påtage sig professionelt ansvar	Skal selvstændigt kunne igangsætte og gennemføre fagligt og tværfagligt samarbejde og påtage sig professionelt ansvar
Læring	Skal kunne identificere egne læringsbehov og strukturere egen læring i forskellige læringsmiljøer	Skal selvstændigt kunne tage ansvar for egen faglig udvikling og specialisering	Skal selvstændigt kunne tage ansvar for egen faglig udvikling
Formelle forhold			
ECTS	180	120 -180	60
Adgangskrav	Gymnasial eksamen og/eller optagelsesprøve	Adgangsgivende bacheloreksamen/niveau, samt i nogle tilfælde optagelsesprøve	Bachelor, professionsbachelor eller diplom samt 2 års relevant erhvervs erfaring
Videreuddannelse	Visse kandidatuddannelser, masteruddannelser og diplomuddannelser	Ph.d., solist og masteruddannelser	
Institutions-type	Kunstneriske Uddannelsesinstitutioner med bachelor-kandidat struktur	Kunstneriske Uddannelsesinstitutioner med bachelor-kandidat struktur	Kunstneriske Uddannelsesinstitutioner med bachelor-kandidatstruktur
Vidensbasen	Kunstnerisk og forskningsbaseret	Kunstnerisk og forskningsbaseret	Kunstnerisk og forskningsbaseret

Januar 2010

Gradstypebeskrivelse for bachelor-, kandidat- og mastergrad fra videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner

Generelle anvendte begreber i kvalifikationsrammen for videregående uddannelse

Kvalifikationsrammen er bygget op omkring en række elementer og begreber, som tilsammen danner en struktur for beskrivelserne af de videregående uddannelser i Danmark. De videregående gradstyper og niveauer beskrives med udgangspunkt i det læringsudbytte, den færdiguddannede skal have opnået ved afslutningen af sit studium.

I kvalifikationsrammen formuleres læringsudbyttet i de tre overordnede kategorier: Viden, færdigheder og kompetencer.

I det følgende præsenteres og defineres centrale begreber som anvendes i kvalifikationsrammen.

Læringsudbytte:

Læringsudbyttet angiver, hvad det forventes, at en studerende ved, forstår og kan ved afslutningen af en læringsproces, som er defineret med brug af kategorierne 1) viden, 2) færdigheder og 3) kompetencer. Læringsudbytte sætter fokus på læring og den enkeltes læringsresultater frem for på en given undervisnings eller undervisers intention.¹

1) Viden

Kategorien viden beskriver viden og forståelse og inddeles i følgende underkategorier:

- *Vidensfeltet:* Det basale vidensområde, som det enkelte uddannelsesniveau og den enkelte grad arbejder med, herunder hvorvidt det drejer sig om viden om praksis, teori eller metode. Der sondres typemæssigt mellem teori og anvendt teori, hvor sidstnævnte angiver, at teorien er kendetegnet ved, at den er relevant for eller anvendes i praksis i det erhverv eller den profession, uddannelsen retter sig mod. Herudover sondres mellem, udviklingsbaseret viden, kunstnerisk baseret viden eller forskningsbaseret viden.
- *Forståelses- og refleksionsniveauer:* Den forståelse og refleksion dimittender på det enkelte uddannelsesniveau forventes at være i stand til at udvise i forhold til vidensfeltets teorier, metoder, praksis, kunstneriske eller videnskabelige problemstillinger. Her differentieres niveaumæssigt i mellem grader af refleksion, der i denne sammenhæng forstås som opnåelse af evnen til at anstille bevidste betragtninger, overvejelser og at forholde sig kritisk til problemstillinger.

2) Færdigheder

Kategorien færdigheder beskriver dimittendernes centrale kunnen og inddeles i følgende underkategorier:

- *Typen af færdigheder:* Beherskelsesgraden af forskellige typer af færdigheder, fx at kunne anvende eller mestre en færdighed, hvor mestre angiver et højere beherskelsesniveau samt karakteren af disse færdigheder, fx faglige eller videnskabelige metoder.
- *Vurdering og beslutning:* Færdigheder vedrørende vurdering og beslutning og udvælgelse af metoder og teorier. Her differentieres niveaumæssigt mellem vurdering af praksisnære eller teoretiske problemstillinger af større eller mindre kompleksitet samt graden af selvstændig beslutningstagen og udvælgelse på baggrund af den konkrete vurdering.
- *Formidling:* Gradueringen af dimittendernes færdighed i at formidle eller diskutere henholdsvis praksisnære, teoretiske, kunstneriske eller videnskabelige problemstillinger og løsninger til forskellige modtagegrupper.

¹ Adam, Stephen, UK Bologna Expert: "Learning Outcomes current developments in Europe: Update on the issues and applications of learning outcomes associated with the Bologna Process", udarbejdet til Bologna Seminar, d. 21-22. Februar 2008.

3) Kompetencer

Kategorien kompetencer beskriver² dimittendernes personlige og selvstændige anvendelse af viden og færdigheder. Kompetencerne konkretiseres i følgende tre underkategorier:

- *Handlingsrummet*: Viden i de konkrete arbejdsmæssige sammenhænge, hvor viden og færdigheder skal kunne bringes til udfoldelse i mere eller mindre uforudsigelige og komplekse sammenhænge.
- *Samarbejde og ansvar*: Her lægges der vægt på den opnåede evne til at indgå i samarbejde og indtage en mere eller mindre selvstændig eller direkte igangsættende rolle i forhold til forskellige faglige og tværfaglige samarbejder på forskellige niveauer og med forskellige grader af ansvar.
- *Læring*: Her lægges der vægt på dimittendernes opnåede evne til at tilegne sig ny viden og færdigheder i mere eller mindre strukturerede og velkendte sammenhænge med større eller mindre selvstændighed.

Ovenstående inddeling indebærer, at færdigheder bliver en forholdsvis bred kategori, som omfatter det taksonomiske (klassifikationsmæssige) niveau, som ofte benævnes kvalifikationer.

Skellet mellem færdigheder og kompetencer går netop der, hvor dimittenden mere eller mindre af egen kraft/på eget initiativ selvstændigt overfører konkrete færdigheder til nye områder, sammenhænge og handlingsrum. I regi af kvalifikationsrammen beskrives kompetence derfor bl.a. ved brug af begreberne ansvar og selvstændighed.

Udviklingsbasering: En udviklingsbaseret uddannelse er kendetegnet ved, at uddannelsen inddrager og etablerer samspil mellem den nyeste nationale og internationale viden fra professionens eller erhvervets praksis og relevant forskning, således, at uddannelsen til stadighed er funderet i den nyeste viden.³

Forskningsbasering: En forskningsbaseret uddannelse er kendetegnet ved, at uddannelserne er udviklet af aktive forskere, og at de studerende i udstrakt grad undervises af aktive forskere. Forskningsbaseret uddannelse foregår på institutioner/universiteter, som både varetager grundforskning og giver uddannelse, hvor de videnskabelige medarbejdere har både forsknings- og undervisningspligt og der løbende sikres et ligeværdigt samspil mellem forskning og uddannelse.⁴

Kunstnerisk baseret: En kunstnerisk baseret uddannelse er kendetegnet ved, at uddannelserne er udviklet af aktive kunstnere/fagpersoner, og de studerende i udstrakt grad undervises af aktive kunstnere/fagpersoner. Kunstnerisk baserede uddannelse foregår på institutioner, som både varetager praktisk kunstnerisk virksomhed og kunstnerisk udviklingsvirksomhed, samt giver uddannelse. Medarbejderne har både pligt til at udføre kunstnerisk udviklingsvirksomhed og undervisningspligt, og der skal løbende sikres et ligeværdigt samspil mellem kunstnerisk udvikling og uddannelse. Det er karakteristisk for en lang række af de kunstneriske uddannelser, at den kunstneriske basering i varierende omfang og i tæt samspil suppleres af forskningsbasering.⁵

² Begrebsbrugen er i overensstemmelse med brugen i den Europæiske Kvalifikationsramme (European Qualifications Framework - EQF), som blev formelt tiltrådt af den danske regering i februar 2008.

³ Jf. bemærkninger til § 1, stk. 2 i Forslag til lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser (L25 af 28. november 2007) samt udkast til Bekendtgørelse om akkreditering og godkendelse af erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser mv.

⁴ Jf. Lov om Universiteter § 2 (LBK 1368), Bekendtgørelse om kriterier for universitetsuddannelsers relevans og kvalitet og om sagsgangen ved godkendelse af universitetsuddannelser (BEK 1030) samt almindelige bemærkninger til Forslag til Lov om Universiteter (L125, 2003).

⁵ Jf. Lov om videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner og bemærkninger (LBK 889) samt Bekendtgørelse om akkreditering og godkendelse af videregående uddannelser under Kulturministeriet (BEK 1174)

Generel forståelse af begreber i gradstypebeskrivelserne for videregående kunstneriske uddannelser

Kunstnerisk og forskningsbaseret:

Gradstypebeskrivelsen for de kunstneriske videregående uddannelser rummer uddannelser, der bygger på et todelt vidensgrundlag – det kunstneriske og det forskningsbaserede. Derfor er gradstypebeskrivelsen for de videregående kunstneriske uddannelser mere åben i sin definition af, hvilken vidensbase der specifikt skal danne grundlag for de enkelte uddannelser. Dette er klargjort ved, at betegnelsen 'relevant' for fagområdet benyttes flere gange i gradstypebeskrivelsen, specifikt i anknævnelse til den videnskabelige basering og viden om videnskabelige teorier, problemstillinger mv. For nogle fag, ex. arkitektfaget vil forskningsbaseringen have en højere vægtning end ved de musiske fag.

Vægtningen af vidensgrundlag:

Gradstypebeskrivelserne for de videregående kunstneriske uddannelser rummer, i modsætning til gradstypebeskrivelserne for professionsbacheloren og de universitære grader, uddannelser, der har en forskellig vægtning af vidensgrundlaget. Alle uddannelserne i gradstypebeskrivelsen for videregående kunstneriske uddannelser er baseret på såvel et kunstnerisk, som et videnskabeligt grundlag, men vægtningen er forskellig alt efter, om det eksempelvis er arkitektuddannelsen eller en af uddannelserne fra konservatoriet.

De forskellige uddannelser inden for samme uddannelsesinstitution kan ligeledes have en forskel i vægtning af det kunstneriske kontra det videnskabelige vidensgrundlag. Ex. vil de musikpædagogiske uddannelser typisk have et vidensgrundlag, hvor vægtninger er anderledes end for musiker- og sangeruddannelserne.

Den forskellige vægtning afspejles i de enkelte uddannelsers regelgrundlag. Dette ekspliciteres videre i studieordningen for den enkelte uddannelse. Ved institutioner med flere uddannelser ex. konservatorierne skal det derfor afspejles i studieordningerne, i hvor høj grad den enkelte uddannelses vidensgrundlag bygger på kunstnerisk praksis, kunstnerisk udviklingsvirksomhed eller forskning inden for den ramme, der er sat lovgivningsmæssigt.

Inden for en række fag vil baseringen på kunstnerisk praksis, kunstnerisk udviklingsvirksomhed eller forskning ikke kunne adskilles eksplicit fra hinanden, da faget trækker på alle disse vidensgrundlag. Heraf følger, at det grundlag, hvorpå de studerende opstiller nye udtryk og løsningsmodeller, i mange tilfælde ikke er enten et kunstnerisk eller videnskabeligt grundlag, men netop har input fra flere vidensgrundlag.

Dette indebærer, at det 'eller', der står mellem kunstnerisk og videnskabeligt grundlag i underkategorien 'vurdering og beslutning' under kategorien 'færdigheder', skal forstås som et inkluderende 'eller', der giver mulighed for et flerdelt vidensgrundlag.

De nye løsningsmodeller eller udtryk der skal kunne opstilles, i det endelige projektarbejde/afhandling/kandidatprojekt kan derfor have et rent kunstnerisk grundlag, et rent videnskabeligt grundlag, såvel som et grundlag der trækker på både et kunstnerisk og et videnskabeligt grundlag. Derfor vil aktiviteten eller produktet oftest kunne karakteriseres som enten kunstnerisk aktivitet, kunstnerisk udviklingsvirksomhed eller forskning.